DOMSTOLENS KENDELSE (Syvende Afdeling)

19. maj 2009 *

I sag C-166/08,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Amtsgericht Büdingen (Tyskland) ved afgørelse af 10. april 2008, indgået til Domstolen den 18. april 2008, i straffesagen mod

Guido Weber

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Ó Caoimh, og dommerne A. Arabadjiev og U. Lõhmus (refererende dommer),

* Processprog: tysk.

generaladvokat: J. Mazák
justitssekretær: R. Grass,

idet Domstolen har til hensigt at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i henhold til procesreglementets artikel 104, stk. 3, første afsnit,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7, stk. 1, andet afsnit, i Rådets direktiv 89/397/EØF af 14. juni 1989 om offentlig kontrol med levnedsmidler (EFT L 186, s. 23).

2 Anmodningen er fremsat i forbindelse med en straffesag mod Guido Weber, der er direktør for Routhier Weber GmbH (herefter »Routhier Weber«) og tiltalt for at have markedsført et levnedsmiddel under en vildledende betegnelse.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

Kontrol med levnedsmidler

3 Den offentlige kontrol med levnedsmidler blev indtil den 31. december 2005 reguleret af direktiv 89/397.

4 13. betragtning til direktivet lyder som følger:

»Selv om det ikke bør tillades virksomhederne at modsætte sig kontrollen, er det dog nødvendigt at beskytte deres legitime rettigheder, bl.a. produktionshemmeligheden og klageretten.«

5 Direktivets artikel 4 bestemmer:

»1. Kontrollen gennemføres:

a) regelmæssigt

b) ved mistanke om, at de gældende bestemmelser ikke er overholdt.

2. Kontrollens omfang skal stå i forhold til den forfulgte målsætning.

3. Kontrollen omfatter alle stadier i produktion, fremstilling, import til Fællesskabet, behandling, oplagring, transport, distribution og handel.

[…]«

6 Artikel 5 i direktiv 89/397 bestemmer:

»Kontrollen gennemføres i overensstemmelse med artikel 6 til 9 og afhængigt af den påtænkte undersøgelse på en eller flere af nedenstående måder:

1) tilsyn

2) prøveudtagning og analyse

[…]«

7 Direktivets artikel 6 bestemmer:

»1. Følgende underkastes tilsyn:

[…]

d) færdigvarer

[…]

h) mærkning og præsentation af levnedsmidler

[…]«

8 Følgende fremgår af direktivets artikel 7:

»1. Der kan udtages prøver af de i artikel 6, stk. 1, litra b) til f), omhandlede produkter med henblik på en analyse.

Medlemsstaterne træffer de fornødne foranstaltninger for at sikre, at virksomhederne kan lade de pågældende produkter underkaste en eventuel kontraekspertise.

2. Analyserne foretages af offentlige laboratorier.

Medlemsstaterne kan ligeledes bemyndige andre laboratorier til at foretage disse analyser.«

9 I direktivets artikel 10 bestemmes:

»Når de personer, der gennemfører kontrollen, påviser eller har mistanke om en uregelmæssighed, træffer de de nødvendige foranstaltninger.«

10 Artikel 12 i direktiv 89/397 fastslår:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de fysiske og juridiske personer, der er berørt af kontrollen, har ret til klage i forbindelse med de foranstaltninger, der er truffet af de kompetente myndigheder, som udøver kontrollen.

[…]«

Oprindelsesbetegnelsen »feta«

11 I fællesskabsretten er ordet »feta« beskyttet som oprindelsesbetegnelse. Det er i medfør af Kommissionens forordning (EF) nr. 1829/2002 af 14. oktober 2002 om ændring af bilaget til Kommissionens forordning (EF) nr. 1107/96 for så vidt angår betegnelsen »feta« (EFT L 277, s. 10) blevet indført i det register, der er omhandlet i artikel 6, stk. 3, i

Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92 af 14. juli 1992 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler (EFT L 208, s. 1).

12 Artikel 4 i forordning nr. 2081/92 bestemmer:

»1. For at en beskyttet oprindelsesbetegnelse (BOB) eller en beskyttet geografisk betegnelse (BGB) kan benyttes for et landbrugsprodukt eller et levnedsmiddel, skal dette være omfattet af en varespecifikation.

2. Varespecifikationen skal mindst omfatte følgende:

[…]

b) en beskrivelse af landbrugsproduktet eller levnedsmidlet med angivelse af eventuelle råvarer og af landbrugsproduktets eller levnedsmidlets vigtigste fysiske, kemiske, mikrobiologiske og/eller organoleptiske egenskaber

[…]«

Nationale bestemmelser

13 Lov om levnedsmidler, almindelige forbrugsgoder og foderstoffer (Lebensmittel-Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch) i den affattelse, som finder anvendelse i hovedsagen (herefter »LFGB«), bestemmer i § 11 med overskriften »Forskrifter til beskyttelse mod vildledning«:

»1) Det er forbudt at sælge levnedsmidler i erhvervsøjemed under en vildledende betegnelse eller angivelse eller ved en vildledende præsentationsmåde eller generelt eller i enkelte tilfælde at reklamere for levnedsmidler ved hjælp af vildledende forklaringer eller andre udsagn. Der foreligger navnlig en vildledning når:

1. der i forbindelse med et levnedsmiddel anvendes betegnelser, angivelser, præsentationsmåder, forklaringer eller andre udsagn om egenskaber, der er egnede til vildledning, herunder navnlig vedrørende type, tilstand, sammensætning, mængde, holdbarhed, oprindelse, herkomst eller fremstillings- eller produktionsmetode

[…]«

14 LFGB's § 43 med overskriften »Prøveudtagelse« er affattet som følger:

»1) Personer, som er beføjet til at føre tilsyn, samt i uopsættelige tilfælde politiet, kan mod kvittering forlange udleveret prøver eller udtage prøver efter eget valg med henblik på undersøgelsen. For så vidt som ikke andet følger af en bekendtgørelse udstedt i medfør af denne lov, efterlades en del af prøven eller, såfremt prøven ikke eller ikke uden at skade undersøgelsens formål kan deles i dele af samme beskaffenhed, et andet stykke af samme art, udtaget ved samme prøve, og fremstillet af den samme fabrikant som det prøveudtagne stykke. Fabrikanten kan give afkald på, at der efterlades en prøve.

2) Efterladte prøver skal enten plomberes eller forsegles af kontrollanten. De skal påføres datoen for prøveudtagningen og en dato, hvorefter plomberingen eller forseglingen anses for ophævet.

3) Det påhviler den, som prøven er efterladt hos, og ikke fabrikanten, at lagre og opbevare prøven forskriftsmæssigt og på fabrikantens forlangende og for dennes regning og risiko at udlevere prøven til en af fabrikanten udvalgt privat sagkyndig, der er godkendt efter fødevareretlige forskrifter, med henblik på undersøgelse.

[…]«.

15 LFGB's §§ 59 og 60 fastsætter strafferetlige sanktioner og administrative bøder. LFGB's § 59 bestemmer:

»1) Med frihedsstraf på indtil et år eller med bøde straffes den,

[…]

7. der sælger et levnedsmiddel under en vildledende betegnelse eller angivelse eller ved en vildledende præsentationsmåde eller reklamerer ved hjælp af vildledende forklaringer eller andre udsagn i strid med § 11, stk. 1, første punktum […]

[…]«.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

16 Den 2. november 2005 udtog Amt für Veterinärwesen und Lebensmittelüberwachung (myndighed for dyresundhed og levnedsmiddelkontrol) i Vechta (Tyskland) en levnedsmiddelprøve i en detailforretning, som henhører under dens geografiske kompetence. På produktets emballage var betegnelsen »Fresca d'Oro, Feta — orginal

griechischer Schafskäse — aus Schaf- und Ziegenmilch in Salzlake gereift« (Fresca d'Oro, Feta — original græsk fåreost — fremstillet af fåre- og gedemælk og modnet i saltlage) anført.

17 Det omhandlede produkt i hovedsagen var blevet importeret fra Grækenland til Tyskland af Routhier Weber. Det blev dernæst solgt til det pågældende supermarked via de to mellemled »ZHG Offenburg« og »Zentrale Gronau«.

18 I henhold til artikel 1 i den græske ministerielle bekendtgørelse nr. 313025 af 11. januar 1994 om anerkendelse af den beskyttede oprindelsesbetegnelse (BOB) for fetaost er betegnelsen »feta« anerkendt som beskyttet oprindelsesbetegnelse for hvid ost i saltlage, der traditionelt fremstilles i Grækenland, nærmere bestemt i de egne, som er anført i den nævnte artikel stk. 2, og af fåremælk eller en blanding af fåre- og gedemælk.

19 Lebensmittelinstitut Braunschweig (analyselaboratorium for levnedsmidler i Braunschweig) under Niedersächsisches Landesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit (regional myndighed for forbrugerbeskyttelse og fødevaresikkerhed i Niedersachsen), som foretog en analyse af den pågældende prøve i hovedsagen, konstaterede, at komælk udgjorde 21% (+/- 2%) af dens indhold. Påvisningsgrænsen ligger på 3%. Instituttet vurderede derfor, at den ovennævnte betegnelse i henhold til LFGB's § 11, stk. 1, nr. 1, er vildledende, og myndigheden påtalte dette forhold.

20 Ved udtagelsen af den omhandlede prøve blev der anbragt et andet prøveeksemplar i kølerummet i det supermarked, hvor prøveudtagelsen blev foretaget. Hverken producenten af produktet eller ZHG Offenburg blev informeret om udtagelsen af prøven eller om, at der var efterladt et andet prøveeksemplar.

21 Selskabet Routhier Weber, der ikke angives på produktets etiket, blev heller ikke underrettet om prøveudtagelsen eller om det andet prøveeksemplar. Det fik først kendskab til resultatet af prøven den 21. marts 2006, altså næsten tre måneder efter udløbet af holdbarhedsdatoen for produktet. Der kunne således ikke længere indhentes en kontraekspertise.

22 Den 22. december 2006 rejste Statsadvokaturen i Giesen tiltale mod firmaet Routhier Webers direktør, Guido Weber, for i strid med LFGB's § 11, stk. 1, nr. 1, at have solgt et levnedsmiddel under en vildledende betegnelse og begærede straffesagen indledt.

23 I forbindelse med denne sag har den forelæggende ret rejst spørgsmålet, om tiltalte, der har markedsført det omhandlede produkt, kan anses for »virksomhed« i henhold til artikel 7 i direktiv 89/397, hvilket i bekræftende fald ville indebære, at tiltalte kan kræve foretaget en analyse af det andet prøveeksemplar med henblik på at kunne foranstalte en kontraekspertise.

24 På denne baggrund har Amtsgericht Büdingen besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 7, stk. 1, andet afsnit, i direktiv 89/397 […] — hvad angår begrebet »virksomhederne« fortolkes således, at der hermed ikke kun henvises til fabrikanten, men også til forhandleren af levnedsmidlet, såfremt denne af de håndhævende myndigheder skal holdes ansvarlig i strafferetlig og bødemæssig henseende for levnedsmidlets tilstand og mærkning?«

Om det præjudicielle spørgsmål

25 I henhold til procesreglementets artikel 104, stk. 3, første afsnit, kan Domstolen, såfremt besvarelsen af et præjudicielt spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, efter at have hørt generaladvokaten til enhver tid træffe afgørelse ved begrundet kendelse, under henvisning til den tidligere afsagte dom eller den pågældende retspraksis.

26 Denne bestemmelse finder anvendelse i nærværende sag.

27 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 7, stk. 1, andet afsnit, i direktiv 89/397 skal fortolkes således, at et selskab, der har importeret og dernæst markedsført et levnedsmiddel, og hvis direktør på grundlag af analysen af prøver af det pågældende produkt, der er udtaget i en detailforretning, i strafferetlig og bødemæssig henseende kan drages til ansvar for levnedsmidlets tilstand og mærkning, er at anse for en »virksomhed« i den pågældende bestemmelses forstand.

28 I den forbindelse bemærkes først, at det følger af ordlyden af bestemmelsen, at hver medlemsstat er forpligtet til at give den berørte erhvervsdrivende ret til at lade foretage en kontraekspertise (dom af 10.4.2003, sag C-276/01, Steffensen, Sml. I, s. 3735, præmis 42).

29 I det foreliggende tilfælde fremgår det af denne kendelses præmis 21 og 22 for det første, at selskabet Routhier Weber ikke blev underrettet om prøveudtagelsen eller om det

andet prøveeksemplar, og for det andet, at selskabets direktør efter disse kontrolforanstaltninger blev tiltalt for at have markedsført et levnedsmiddel under en vildledende betegnelse.

30 Domstolen har imidlertid allerede fastslået, at en kontraekspertise har til formål at sikre de erhvervsdrivendes legitime rettigheder og bl.a. deres ret til at klage over de til udøvelsen af kontrollen trufne foranstaltninger (Steffensen-dommen, præmis 48).

31 Det følger heraf, at i en situation som den, der foreligger i hovedsagen, hvor en straffesag er blevet anlagt mod en person, som er direktør for et selskab, der har importeret et levnedsmiddel, og sagen er rejst på grundlag af resultater af analyser af prøver, der er udtaget i en detailforretning, skal det pågældende selskab anses for en virksomhed i henhold til artikel 7, stk. 1, andet afsnit, i direktiv 89/397 (jf. analogt Steffensen-dommen, præmis 49).

32 Det er korrekt, at til forskel fra omstændighederne i den sag, der gav anledning til ovennævnte Steffensen-dom, er der i hovedsagen tale om en straffesag og ikke en administrativ sag, og der er ikke tale om et »søgsmål« for en retsinstans, men om en direkte indbringelse for retten på grundlag af en af anklagemyndigheden rejst sigtelse. Selv om artikel 10 i direktiv 89/397 først og fremmest synes at omfatte administrative foranstaltninger, følger det imidlertid af den pågældende dom, at medlemsstaterne også handler inden for rammerne af dette direktiv, når de håndhæver levnedsmiddellovgivningen ved anvendelse af strafferetlige foranstaltninger, således som Kommissionen har gjort gældende. Den ret til forsvar, der følger af direktivets artikel 7, stk. 1, andet afsnit, er imidlertid af ganske særlig betydning i straffesager.

33 Desuden kan den omstændighed, at importøren i hovedsagen ikke er angivet på det omhandlede produkts etikette, ikke være til hinder for udøvelsen af retten til kontraekspertise. Det fremgår nemlig af ordene i artikel 4, stk. 3, i direktiv 89/397 samt af den deri indeholdte opregning af de forskellige stadier, hvorpå kontrollen foretages,

at den administrative og/eller strafferetlige foranstaltning kan ramme et stort antal personer, ud over dem, der angives på etiketten i overensstemmelse med den fælleskabsretlige lovgivning om levnedsmidler.

34 På baggrund af det ovenstående skal spørgsmålet besvares med, at artikel 7, stk. 1, andet afsnit, i direktiv 89/397 skal fortolkes således, at et selskab, der har importeret og dernæst markedsført et levnedsmiddel, og hvis direktør på grundlag af analysen af prøver af det pågældende produkt, der er udtaget i en detailforretning, i strafferetlig og bødemæssig henseende kan drages til ansvar for levnedsmidlets tilstand og mærkning, er at anse for en virksomhed som omhandlet i den pågældende bestemmelse.

Sagens omkostninger

35 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

Artikel 7, stk. 1, andet afsnit, i Rådets direktiv 89/397/EØF af 14. juni 1989 om offentlig kontrol med levnedsmidler skal fortolkes således, at et selskab, der har importeret og dernæst markedsført et levnedsmiddel, og hvis direktør på grundlag af analysen af prøver af det pågældende produkt, der er udtaget i en

detailforretning, i strafferetlig og bødemæssig henseende kan drages til ansvar for levnedsmidlets tilstand og mærkning, er at anse for en virksomhed som omhandlet i den pågældende bestemmelse.

Underskrifter